

provided with a certain legal force; 6) registration of these requirements takes place on the set form and they give oneself up by a chief within the limits of his competence (orally, in the written form, by phone, to the teletype etc.); 7) such requirement has certain a law, charter, by another rules order of their producing.

Signs that allow to differentiate criminally-punishable execution (non-fulfillment) of order or direction from the breach of discipline or violation of another norms servicemen during passing of military service, then these questions require independent sound research.

Keywords: *execution of order or direction, order, direction, commander, chief, signs of order or direction.*

Надійшла до редакції 30.05.2013

Скитенко Л. О.

здобувач

*(Дніпропетровський національний
університет імені Олеся Гончара)*

УДК 343.915

КРИМІНОЛОГІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ АГРЕСИВНОЇ ПРИРОДИ ЗЛОЧИННОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ: ЗАГАЛЬНІ АСПЕКТИ

Здійснено аналіз криміногенних детермінант агресивної злочинності неповнолітніх, визначено і охарактеризовано її основні ознаки, поняття «агресивності» і «агресії», їх видів та особливостей впливу на формування особи неповнолітнього, що вчинив злочин.

Ключові слова: *кримінологія; злочинність неповнолітніх; агресивність, агресія; девіантна поведінка; профілактика злочинності.*

Постановка проблеми. Проблема злочинності неповнолітніх завжди була й сьогодні залишається однією з найзлободенніших і соціально гострих.

Аналіз стану злочинності неповнолітніх упродовж 2000–2010 років свідчить про наявну тенденцію до поступової її стабілізації, навіть зниження. Кількість зареєстрованих злочинів, вчинених неповнолітніми або за їх участю, характеризується так: 2000 рік – 37,2 тис., 2001 рік – 36,2 тис., 2002 рік – 322,3 тис., 2003 рік – 33,4 тис., 2004 рік – 30,9 тис., 2005 рік. – 26,4 тис., 2006 рік – 19,8 тис., 2007 рік – 18,9 тис., 2008 рік – 15,8 тис., 2009 рік – 15,4 тис., 2010 рік – 17,3 тис. [1].

Це дає привід правоохоронним органам для послаблення профілактичної роботи. Проте таке помилкове ставлення до проблеми є наслідком несистемного аналізу злочинності та її факторів. При цьому досвід вищенаведених історичних періодів засвідчує, що одним з оціночних чинників стану злочинності є кількість населення, у даному випадку – дитячого.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Втім проблема злочинності неповнолітніх постійно привертає до себе особливу увагу вчених і практиків. Думки з цього приводу були популярні: як з погляду розуміння того, що ж таке злочинність і особи, які скоїли злочини, так і з погляду того, як з нею боротися, якими шляхами, мето-

дами та заходами. Серед дослідників цієї проблематики – вчені П.П. Андрушко, М.М. Бабаєв, Є.Г. Горбатовська, Л.М. Кривоченко, В.М. Кудрявцев, П.С. Матишевський, Ю.Б. Мельнікова, Г.М. Миньковський, А.А. Пінаєв, А.П. Тузов, Я.М. Шевченко, Н.В. Шость та інші.

Зазначаючи значний внесок указаних авторів у вирішення проблем попередження злочинності неповнолітніх, слід вказати, що на сучасному етапі найважливішим завданням вітчизняної юридичної науки є розробка нових форм і методів протидії злочинності неповнолітніх та створення для цього відповідного юридичного підґрунтя.

Виклад основного матеріалу. За даними Держкомстату України, починаючи з 1989 року (після проведення перепису населення) чисельність постійного населення у віці від 17 років зменшилася на 5,3 млн. осіб. За останні п'ять років – скоротилася на 300 тис. У т.ч. спостерігається зменшення кількості дітей віком від 14 до 18 років, тобто таких вікових груп, які охоплюються поняттям злочинність.

Аналіз злочинності неповнолітніх дає підстави вважати, що вона має певні притаманні їй особливості:

- звужене коло вчинюваних порівняно з дорослими злочинів, що пов'язано з особливим соціальним і правовим статусом неповнолітніх;
- стабільна висока питома вага тяжких злочинів (від 50 до 68 %);
- більшість злочинів – групові, переважно змішані (за участю дорослих).

Наприклад у 2010 році кількість злочинів, вчинених неповнолітніми та за їх участю, становила 17,3 тис. (3,5 % у загальній кількості злочинів, зареєстрованих органами внутрішніх справ). Кожен другий з них – тяжкий, що характеризується особливим цинізмом, зухвалістю, нехтуванням нормами моралі, пов'язаний з відвертим приниженням потерпілих.

Понад 60 % неповнолітніх засуджується за вчинення умисних вбивств, тяжких тілесних ушкоджень, розбоїв, згвалтувань. У справах, у яких постановлено вироки, кожен п'ятий неповнолітній скоїв злочин у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння, 58 % – вчинили злочини групою (кожен другий випадок – з участю дорослих).

Наведені показники свідчать, що злочинність неповнолітніх характеризується особливою зухвалістю та жорстокістю. Це своєрідний індикатор соціальної ситуації в державі, що швидко реагує на стан суспільства. Криміналізація дітей і підлітків – криміналізація майбутнього держави. Німецький соціолог К. Манхейм був правий, коли писав, що «кожне суспільство має такий тип злочинності та злочини, що відповідають його культурним, моральним, соціальним, релігійним і економічним умовам» [2, с. 422].

Причини й умови скоєння злочинів неповнолітніми загалом такі самі, що й зумовлюють злочинність дорослих. Це негативні явища у політичній, економічній і соціальній сферах. Але з урахуванням особи неповнолітнього вони мають певну специфіку, пов'язану з особливостями фізичного і психічного розвитку, потребами й інтересами дітей до самореалізації. Проявом такої індивідуальності неповнолітніх правопорушників є агресивність.

Дослідження цих тенденцій, визначення особливостей криміногенних детермінант є однією з груп досліджуваних кримінологією соціальних явищ. У цьому контексті підтверджується наукове трактування кримінології як суспільної, соціолого-правової та міждисциплінарно-комплексної науки [3, с. 19].

Упродовж багатьох століть найкращі представники людства розглядали питання природи агресивності з різних позицій – філософії, історії, психології. Чому дитина агресивна, що породжує це жахливе явище, чи можна його контролювати? Але глибоке вивчення цих питань породжує більше запитань, ніж відповідей.

Слід зазначити, що слово «агресія» широко використовується в різних сферах знань, зокрема біології та психології. Серед правових наук ним оперує міжнародне право, в якому поняття агресії є однією із ключових категорій. У кримінальному праві цей термін не прижився. Кримінологія практично не використовує слово «агресія». Замість цього вживається поняття насильства – фізичного і психічного. Проте без глибокого розуміння природи агресії та її основних причин зрозуміти сутність агресивної злочинності неповнолітніх неможливо.

Слово «агресія» походить від латинського «*aggressio*», що означає «нападати». Воно здавна існує в європейських мовах, однак значення даного терміна не завжди було однаковим. До початку XIX століття агресивною вважалася будь-яка активна поведінка: як доброзичлива, так і ворожа.

Пізніше значення цього слова змінилося, стало більш вузькоспрямованим. Під агресією стали розуміти ворожу поведінку стосовно оточуючих.

Існує багато різноманітних визначень цього феномена, але жоден з них не може претендувати на місце загальноприйнятого. Проте єдиним для всіх визначень є те, що агресія є руйнуючою, вона спрямована на завдання шкоди іншим.

Але слід розрізняти терміни «агресія» і «агресивність». Агресія – це специфічна форма поведінки, що трактується як процес, який має специфічну функцію і організацію. Агресивність же розглядається як психічна якість особистості.

Як справедливо зазначають А. Ф. Зелінський і Х. Хекхаузен: «Коло агресивних проявів ширше: окрім фізичного і психічного насильства (загроз), агресивну злочинність становлять інші дії, що порушують фізичну або психічну цілісність іншої людини, завдають їй матеріального збитку, перешкоджають здійсненню її намірів, протидіють її інтересам або ж ведуть до її знищення» [4, с. 316].

Прояви агресії дуже різноманітні. Психологи виділяють два основних типи агресивних проявів: цільову та інструментальну агресії. Цільова виступає як здійснення агресії в якості раніш спланованого акту. Її метою є завдання шкоди супротивнику у конфліктній ситуації або тому, хто з ним ототожнюється. Інструментальна агресія здійснюється як засіб досягнення певного результату, який сам по собі не є агресивним актом, проте безпосередньо спрямовується проти осіб, до яких агресор не відчуває особистої ненависті, або проти речей і об'єктів природного середовища, намагаю-

чись викликати негативні емоції людей, зняти внутрішнє напруження, спричинене активізацією тяги до руйнування [5, с. 262].

Найчастіше агресія викликається словами і вчинками, тобто має соціальний контекст.

Для злочинності неповнолітніх характерні і перший і другий різновиди агресії. Проте сьогодні підлітковий максималізм активно проявляється в прагненні псувати громадську, приватну, комунальну власність, знищувати пам'ятники і могили, ламати обладнання в навчальних закладах, на транспорті, наносити малюнки і написи на стінах будівель. Це повсякденні прояви хуліганства, що мають агресивну природу і правове визначення «вандалізм», чим відрізняються від вищевизначених видів агресії, що буде досліджено окремо у подальших роботах.

Згідно з численними дослідженнями, прояви дитячої агресивності є однією з найбільш розповсюджених форм дитячої поведінки, з якою приходиться мати справу дорослим. До них належать спалахи роздратованості, неслухняність, надмірна активність, жорстокість [5, с. 263].

Серед психологічних особливостей, що провокують агресивну поведінку дітей, виділяють недостатній розвиток інтелекту і комунікативних навичок, знижений рівень саморегуляції, знижену самооцінку, порушення у відносинах з однолітками [6].

При цьому агресія неповнолітніх має певні особливості. Так, жертвами агресії стають близькі люди (рідні, друзі). Сьогодні засвідчує, що агресія проявляється у дітей з матеріально забезпечених сімей, де батьки не жалкують грошей на виховання та розвиток нащадків, і без реального приводу.

Таким чином, можна говорити, що агресивні тенденції формуються у дітей декількома шляхами. По-перше, батьки заохочують агресивність у своїх дітях безпосередньо, або показують приклад (модель) відповідної поведінки стосовно інших в оточуючому середовищі. По-друге, батьки дуже рідко придушують агресивність, карають за це дітей, що виховує у них надмірну агресивність.

Характер агресивної поведінки в багатьох випадках визначається віковими особливостями. Якщо для дітей молодшого віку найбільш характерні такі форми агресії, як епізодично жорстоке поводження з тваринами, пасивно-агресивні реакції протесту, непоступливість і завищена впертість, то серед дітей шкільного віку більш частими стають агресивні хобі і спалахи вербальної (словесної) агресії. Частіше проявляється агресія у підлітковому середовищі стосовно слабких учнів у формі насмішок, образ, бійок.

Найхарактернішими властивостями неповнолітніх є їх бажання утвердитись, романтизм, почуття ліктя (згурпованість), інтерес до забороненого "плоду" та ін. Проте головне – напрям цих бажань та інтересів.

Це означає, що потрібен послідовний процес виховання підлітка в сім'ї, школі, на виробництві. На жаль, цей процес здійснюється не завжди, а неправильне ставлення до дитини у сім'ї стає одним з головних чинників формування агресивних тенденцій в поведінці неповнолітніх. У разі, якщо на неповнолітнього здійснюється негативний вплив або його ігнорують як особистість, психологічні якості його як особи набирають антисоціальної

спрямованості.

Залежно від ступеня педагогічної занедбаності неповнолітнього анти-суспільна поведінка може спочатку виявитися у дрібних правопорушеннях. Проте у процесі поступової криміналізації вчинки неповнолітнього стають більш вмотивованими на відверте ігнорування правил і норм, а саме: бажання жити “на широку ногу”, пиячити, вживати наркотики, вести розпусний спосіб життя (хоча часто це виглядає примітивніше, ніж у дорослого злочинця). І переважну більшість корисливих і корисливо-насильницьких злочинів неповнолітні скоюють вже не з “дитячих” мотивів. Залишаючись безкарними, підлітки швидко засвоюють злочинний досвід, що за відсутності життєвого досвіду робить з них злочинців, які за жорстокістю, рішучістю й зухвалістю не поступаються, а часом і перевершують дорослих.

Юнацький максималізм у поєднанні з гіперсексуальністю 16–17-річного неповнолітнього призводить до скоєння зґвалтувань, актів насильницького мужолозтва, знущань над жертвою, прагнення вразити оточуючих ницістю й підлістю, що, на їх думку, надає більшого ореолу дорослості у власних очах і очах найближчого оточення.

Вагомим є сімейне виховання. Сім'я – це перша соціальна структура, де людина перебуває найбільше часу і значною мірою формується як особистість. Численні дослідження засвідчують, що переважна більшість неповнолітніх злочинців виховувалися у неблагополучних сім'ях. За даними державної статистики, в державі проживає 7 млн. сімей з дітьми, з них 400 тис. – багатодітні та малозабезпечені.

Загострюється проблема соціального сирітства. За два роки на 7 тис. збільшилася кількість дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, яких сьогодні понад 100 тис. При цьому 75 % з них стали сиротами при живих батьках. Майже 163 тис. неповнолітніх виховуються у неблагополучних сім'ях, де батьки ухиляються від виконання своїх обов'язків по утриманню та вихованню дітей, вчиняють щодо них насильство. Жертвами злочинів у 2010 році стали понад 7 тис. дітей і підлітків.

Усе зазначене призводить до того, що дитина почувається у сім'ї не потрібною, чужою, стає жорстокою, шукає контактів поза родиною і, на протигагу їй, переносить власний негативний досвід і накопичену озлобленість на оточуючих, тим самим висловлюючи помсту суспільству за своє занедбане дитинство.

Так, із засуджених упродовж 2009–2010 років неповнолітніх:

- 44 % виховувалися у родині з одним із батьків;
- 5 % – у школі-інтернаті або дитячому будинку;
- 4,8 % – поза родиною [7].

Нині загально визнано, що стосунки між дитиною і батьками є, по суті, найважливішим і чи не єдиним у багатьох випадках джерелом розвитку патології характеру, що здебільшого не змінюється. Крім того, розуміння сутності і природи агресивної злочинності неповнолітніх можливо через вивчення всіх різновидів соціальної поведінки з відхиленнями у дітей і підлітків, їх зв'язку з явищами і процесами у суспільстві, на які з метою їх

викорінення або мінімізації можна вплинути за допомогою необхідних для цього заходів, засобів та методів. У цьому розумінні йдеться про кримінологічне дослідження.

Існує наукова думка про те, що злочинність є складовою, елементом системи девіантної поведінки. При цьому доведено взаємозв'язок цих двох понять і, за певних умов, їх трансформацію: девіантну поведінку – у злочин, та навпаки [8, с. 32]. Девіантна поведінка розглядається як поведінка, що не відповідає або безпосередньо порушує ті чи інші прийняті у суспільстві соціальні норми. У цьому контексті до девіантної поведінки можна віднести алкоголізм, наркоманію, проституцію, бродяжництво, жебрацтво, що набули поширення у підлітковому й молодіжному середовищі як в Україні, так і в інших пострадянській державах. Ці різновиди девіантної поведінки можна розглядати як окремі види правопорушень, а також умови й причини тяжких, зухвалих та агресивних злочинів неповнолітніх.

Аналіз злочинності неповнолітніх упродовж 2009–2010 років показав, що однією з її причин є незайнятість осіб віком до 18 років. Майже кожен третій із засуджених був учнем школи (ліцею, коледжу), а кожен четвертий – не працював і не навчався [7].

Істотний вплив на формування особи неповнолітнього чинять заклади освіти. Проте, у школі відсутня нова стала концепція освіти й виховання учнів. На жаль, окремі вчителі мають недостатній рівень культури і професійної підготовки. Нерідко самі вчиняють правопорушення та злочини. Усе це відчужує дитину від школи, вона втрачає до неї інтерес, ходить до школи лише під тиском. При цьому успіх у житті, як правило, не пов'язується з необхідністю здобуття знань. За даними Держкомстату, упродовж 2009–2010 навчального року не відвідувало школи 13,4 тис. неповнолітніх, або 0,3 % від кількості дітей шкільного віку.

Через відсутність належного виховного процесу втрачено добрі шкільні традиції, коли школярі згуртовувалися задля перемог на змаганнях, олімпіадах. Діти не отримують уяву про систему загальнолюдських цінностей, про гідність. Не виховується почуття відповідальності за ганебні вчинки. В результаті набули поширення факти жорстокого поводження учнів зі своїми однолітками або меншими за віком дітьми. Сцени знущань, катувань та приниження записуються на мобільні телефони, а у подальшому розповсюджуються серед школярів та у мережі Інтернет.

У вкрай скрутному становищі перебуває система професійної освіти. Значну кількість професійних училищ ліквідовано. Ті, що функціонують, не мають достатнього фінансування. Проте в них навчаються десятки тисяч дітей з неблагополучних сімей, які потребують постійної уваги і турботи.

Культурне дозвілля, розвиток творчих здібностей, спорт дедалі більше втрачають своє виховне значення, тому що комерціалізуються. До того ж велика кількість пропонованого на ринку розваг і дозвілля (книги, журнали, відеопродукція тощо) має низькопробний характер. Серед засобів масової інформації найзначніше впливає на неповнолітніх телебачення.

Американський дослідник Ф. Уертхем дійшов висновку, що демонстрування насильства, жорстокості й садизму справляє згубний вплив на

молодих людей, які у процесі такої “соціалізації” стають щедалі більшою мірою “телеспрямованими”, тобто характеризуються ворожістю до оточуючих, жорстокістю й відсутністю співчуття. Отже, засоби масової інформації сприяють формуванню і закріпленню у свідомості підлітків впевненості в тому, що жорстокість, агресивність і сила є найдієвішими регуляторами в міжособистісних стосунках. А це, у свою чергу, не може не збільшувати кількість молодих людей, які не тільки “захоплюються насильством”, а й навіть обожнюють його.

Звичайно, засоби масової інформації не є основною причиною поширення насильства середнеповнолітніх, але зважаючи на цей чинник можна зрозуміти природу розглядуваного соціального і психологічного явища.

Однією з причин злочинності неповнолітніх є їх незайнятість. Значимо, що традиційними чинниками незайнятості неповнолітніх є або добре забезпечена сім'я, щоб утримувати неповнолітнього, або сім'я, фактично втратила свій соціальний статус і не має змоги контролювати його поведінку, нині до цих причин додалося безробіття молоді.

Щорічно тисячам випускників середніх шкіл і профучилищ не вдається працевлаштуватися, і багато підприємств відмовляються брати на роботу підлітків. І це незважаючи на те, що у ст. 7 Закону України “Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні” наголошено: “Держава забезпечує працездатній молоді надання першого робочого місця на строк не менше двох років після завершення або припинення навчання у загальноосвітніх, професійно-технічних і вищих навчальних закладах”.

Все це формує стан соціальної інфантильності, поширюються спроби самогубства. У решти неповнолітніх зароджується агресія і почуття безкарності, що сприяє девіації (відхиленню) у поведінці підлітків, та надалі – вчиненню злочинів.

Сьогодні підлітки, які не відчувають інтересу до себе в сім'ї та школі, тягнуться до неформальних угруповань, до однолітків, з якими проводять більшу частину дозвілля, скоюють правопорушення, цинічні й зухвалі злочини, які нерідко очолюють діти з матеріально благополучних родин. Своєрідним утвердженням особистості стали приниження, знущання і катування інших дітей, вчинення щодо них колективних розправ. Груба сила, цинізм, нахабність, знущання над слабшими, що іноді пропонує йому така група, він сприймає як еталон поведінки, яку потрібно наслідувати. Авторитетами тут є особи, які вже досягли повноліття, раніше були засуджені (“мають ходку”). Звідси хуліганство, вандалізм, згвалтування, так звана дозвольна злочинність.

І тут особливо яскраво прослідковується роль дорослих щодо втягнення підлітків у злочинну діяльність.

Зважаючи на наведене, складається враження, що саме сьогодні і саме в Україні панують «темні сили» людської природи. Водночас відомо, що ні в природі, ні в суспільстві явищ без причин не буває. Тому можна відверто говорити про численні порушення прав дітей й відсутність соціально сприятливих умов для їх саморозвитку і самореалізації, а відтак про здебільшого декларативний характер соціально-економічних гарантій. Це важливий,

але не єдиний чинник злочинності неповнолітніх як соціального явища.

Багато недоліків спостерігається також у роботі правоохоронних органів, що орієнтуються здебільшого на розкриття вже скоєних злочинів. Неактивність у виявленні підлітків, яких потрібно ставити на облік, невміння виконувати індивідуальну профілактичну роботу, її формалізм – характерні порушення у діяльності правоохоронців. Нерідко відсутня необхідна взаємодія правоохоронних органів у цій сфері. Зазначене призводить до того, що неповнолітній правопорушник стверджується у своїй безкарності, вважає, що відповідати за нього повинен хто завгодно (батьки, вчителі), але не він особисто.

Показники злочинності неповнолітніх, як і злочинності загалом, значною мірою залежать від соціально-економічного стану у країні. У цих складних умовах держава вживає певних заходів забезпечення реалізації прав дітей і підлітків й попередження серед них злочинності.

У лютому 1991 року Україною ратифіковано Конвенцію ООН про права дитини 1989 року. Прийнято низку законів, які захищають інтереси неповнолітніх і молоді. Зокрема це закони України “Про охорону дитинства” від 26.04.2001, “Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні” від 5.02.1993, “Про органи і служби у справах неповнолітніх та спеціальні установи для неповнолітніх” від 24.01.1995, “Про попередження насильства в сім’ї” від 15.11.2001 та ін.

Законодавчо зафіксовані права неповнолітніх на охорону життя і здоров’я, безоплатне здобуття освіти, всебічний культурний і фізичний розвиток, працевлаштування тощо.

Висновки. Виходячи з Конституції України і Конвенції ООН про права дитини в Україні створено систему державних органів і установ для забезпечення реалізації прав та інтересів неповнолітніх. Визначено правові основи діяльності органів і служб у справах дітей та спеціальних установ, на які покладається здійснення соціального захисту і профілактики правопорушень серед осіб, які не досягли вісімнадцятирічного віку. Діяльність цих та інших державних і недержавних установ має бути предметом окремого дослідження.

Бібліографічні посилання

1. Злочинність в Україні. Статистичний збірник / Державна служба статистики України. – К., 2011.
2. Кримінологія : навчальний посібник / Михайлов О.Є., Горбань А.В., Міщук В.В. – К., 2012.
3. Зелінський А.Ф. Кримінологія : курс лекцій / А.Ф.Зелінський. – Х., 1996.
4. Хекхаузен Х. Мотивация и деятельность / Х. Хекхаузен. – М., 1986.
5. Кримінологія: навчальний посібник / Михайлов О.Є., Горбань А.В., Міщук В.В. – К., 2012. – С. 260-263.
6. Берковіц Л. Агресія: причини, наслідки і контроль. – СПб., 2001.
7. З матеріалів Міжвідомчої наради про розгляд судами справ про злочини, вчинені за участю та стосовно неповнолітніх. – К., 2010.
8. Кримінология: учебное пособие / В.Н. Бурлакова, Н.М. Кропачева. – К., Х., Мн., 2012.

Скитенко Л. А. Криминологическое исследование агрессивной природы преступности несовершеннолетних: общие аспекты. Осуществлен анализ криминологических детерминант агрессивной преступности несовершеннолетних, определены и охарактеризованы ее основные признаки, понятия «агрессивности» и «агрессии», их видов, особенностей влияния на формирование личности несовершеннолетнего, совершившего преступление.

Ключевые слова: криминология; преступность несовершеннолетних; агрессивность, агрессия; девиантное поведение; профилактика злочинності.

Skytenko L. O. Criminological research of aggressive nature of juvenile delinquency. The publication identifies the main directions of state policy for the prevention of juvenile delinquency, the role and place of the state preventive system, prosecution and courts.

The problem of juvenile delinquency has always been and remains one of most pressing and socially critical. Analysis of juvenile delinquency gives reasons to believe that it has certain inherent features: narrowed range of crimes compared with committed by adults that associated with a particular social and legal status of minors; stable high proportion of serious offenses (from 50 to 68%); the majority of crimes are committed by groups, preferably mixed (with adults).

The causes and conditions of crimes committed by minors in general the same as the cause of adult crime. These negative developments in the political, economic and social spheres. But considering the person of a minor they have some specifics associated with the peculiarities of physical and mental development, needs and interests of children to self-realization. A manifestation of this identity of juvenile offenders is aggressiveness.

Many deficiencies also take place in law-enforcement bodies activities, oriented mainly on detection of committed crimes. Inactivity in identifying adolescents who need to put on record, inability to carry out individual preventive work, its formalism - is characterized by abnormalities in law-enforcement activities. Often there is no interaction required law enforcement in this area. The above mentioned leads to the fact that a juvenile alleged in their impunity, believes that someone (parents, teachers) must answer for him/her, but not himself/herself.

Based on the Constitution of Ukraine and the United Nations Convention on the Child Rights in Ukraine there is a system of state bodies and institutions for ensuring minors rights and interests. There is a legal framework for enforcement and services for children and special institutions entrusted with the implementation of social protection and crime prevention among persons under eighteen years of age. The activities of these and other public and private institutions should be the subject of a separate study

Keywords: criminology, juvenile delinquency, aggressiveness, aggression, deviant behavior, prevention of crime.

Надійшла до редакції 27.09.2013